

اقتصاد ایران در سال ۲۰۵۰ میلادی؛
عقب تر از مصر، عربستان سعودی و ترکیه

جایگاه ایران از دید تحلیلگران اقتصادی بین المللی*

در سال های ۲۰۲۵، ۲۰۵۰ میلادی

* مؤسسه مطالعات گلدمن ساکس و پرایس واترهاوس کوپرز

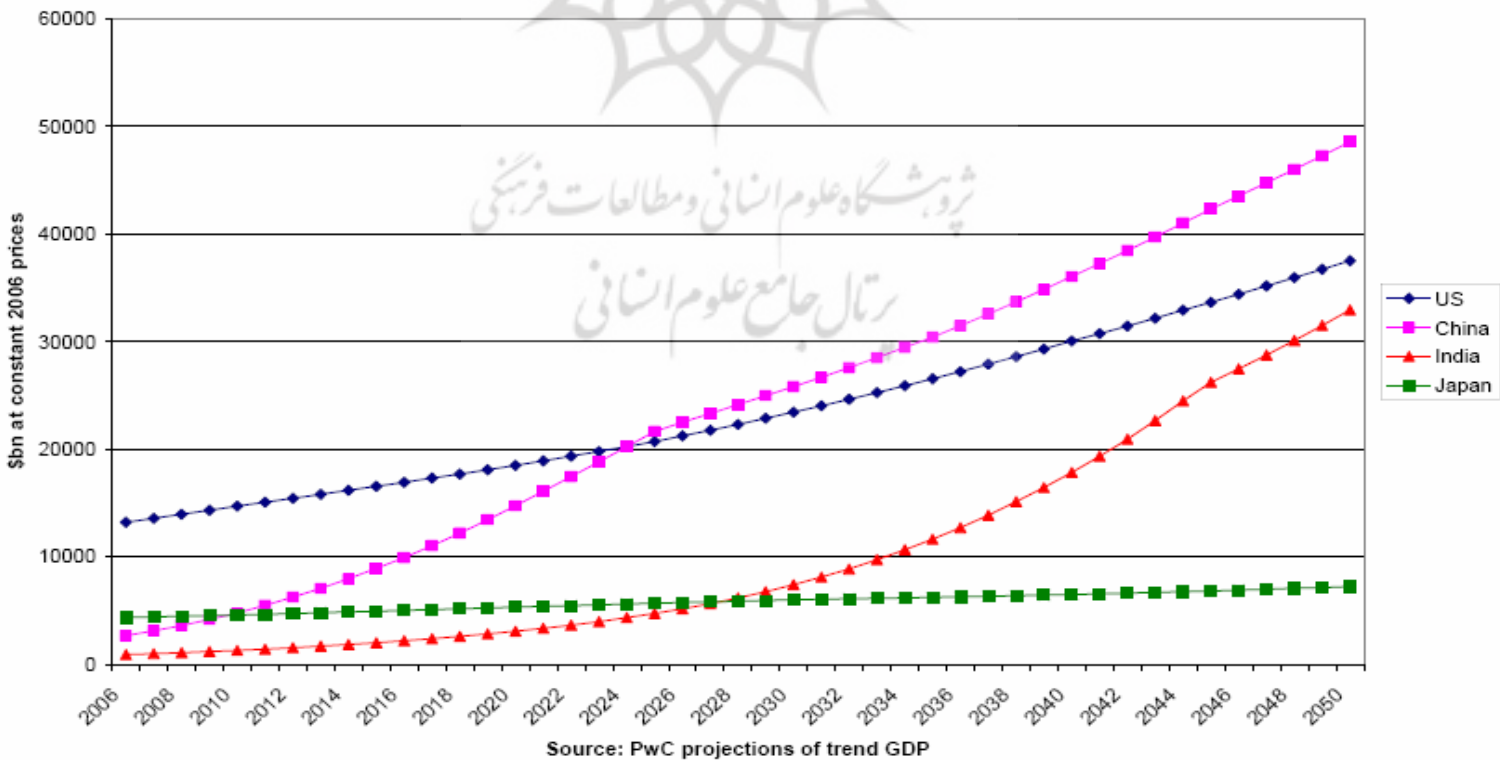
دسته بندی اقتصادهای مختلف جهان

- دسته اول، کشورهای **G6** (آمریکا، ژاپن، آلمان، فرانسه، انگلستان و ایتالیا) می‌باشند که از مرحله صنعتی شدن عبور کرده و جزء کشورهای فراصنعتی به‌شمار می‌روند.

- دسته دوم، کشورهای **BRICS** (برزیل، روسیه، هند و چین) - اقتصادهای در آستانه صنعتی شدن کنونی - می‌باشند که در ادامه روند توسعه خود با تولید محصولات صنعتی به اقتصادهای صنعتی و قدرتهای برتر جهان مبدل خواهند شد.

- دسته سوم کشورهای در حال توسعه‌ای هستند که بر پایه منابع طبیعی و ثروت‌های خدادادی زندگی می‌کنند که در چالش‌های توسعه گرفتار می‌باشند.

اندازه ۴ اقتصاد برتر جهان در سال ۲۰۵۰ بر پایه GDP با در نظر گرفتن نرخ ارز

۱۳ اقتصاد برتر در حال توسعه در افق ۲۰۵۰ از دیدگاه PWC

- در مطالعه مؤسسه PWC علاوه بر ۱۰ کشور ممتاز OECD موسوم به (G10) و ۷ اقتصاد نوظهور موسوم به (E7)، ۱۳ کشور در حال توسعه به دلیل برخورداری از مولفه‌های مختلف به عنوان کشورهای دارای پتانسیل توسعه اقتصادی شناخته شدند.

- ۱۳ کشور در حال توسعه مذکور عبارتند از: آرژانتین، لهستان، آفریقای جنوبی، نیجریه، مصر، عربستان سعودی، ایران، پاکستان، مالزی، تایلند، ویتنام، فیلیپین و بنگلادش.

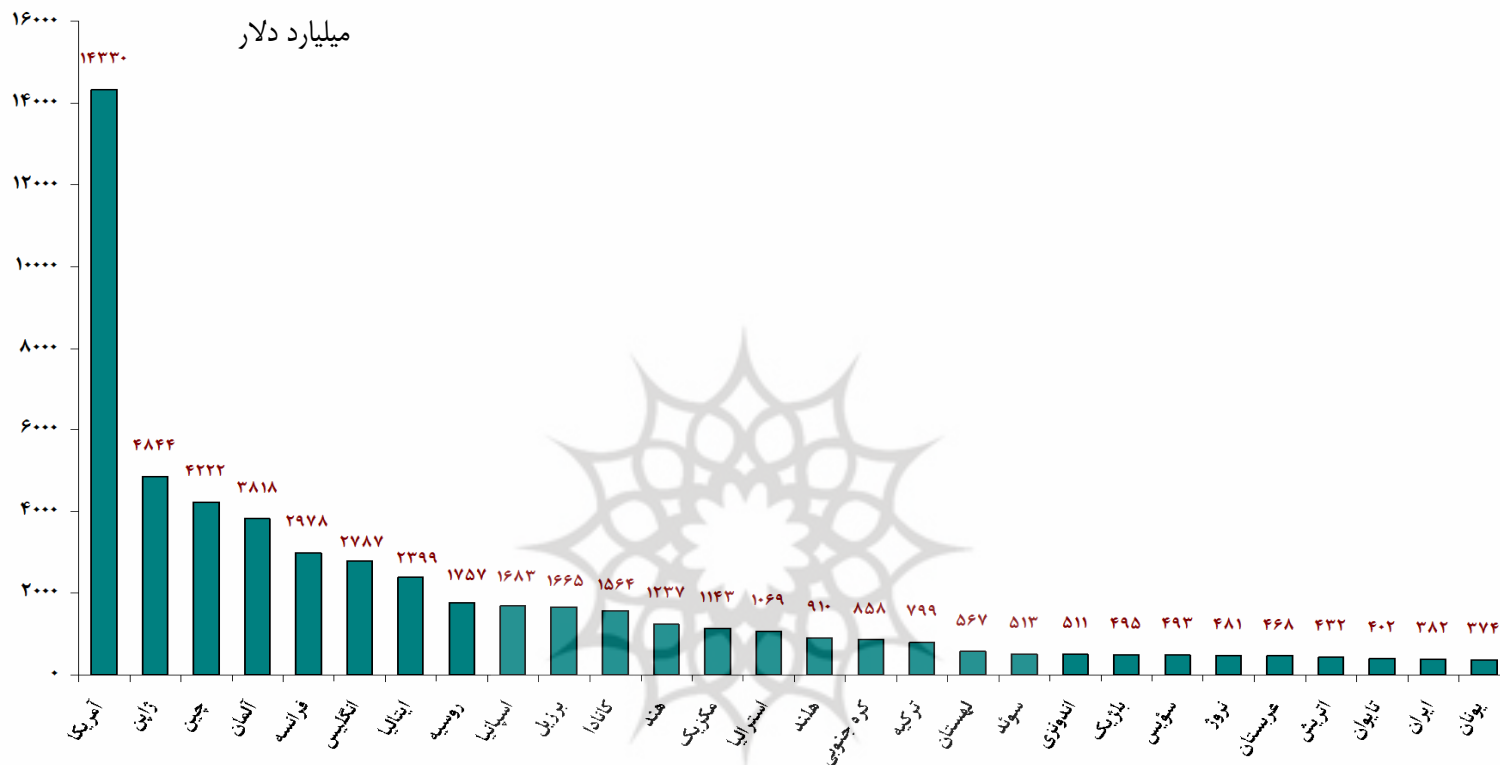
- بر این اساس در مطالعات آینده نگاری PWC دورنمای رشد اقتصادی برای این ۳۰ کشور بررسی شده است.

پیش بینی نرخ رشد GDP، درآمد سرانه و جمعیت G7، E7 و ۱۳ اقتصاد در حال توسعه برتر طی سالهای ۲۰۰۷-۲۰۵۰

Country	GDP in US \$	GDP in domestic	Population	GDP per capita at
Vietnam	9.8	6.8	0.8	6
India	8.5	5.8	0.8	5
Nigeria	8	6.1	1.6	4.4
Philippines	7.2	5.2	1.1	4.1
Egypt	7.1	5.1	1.1	3.9
Bangladesh	7	5.1	1.1	3.9
China	6.8	4.7	0.1	4.6
Indonesia	6.7	4.5	0.6	3.9
Pakistan	6.4	4.9	1.4	3.5
E7 average	6.4	4.5	0.5	4
Malaysia	5.8	4.3	1	3.3
Thailand	5.7	3.6	0.1	3.5
Iran	5.2	3.8	0.8	3
Brazil	5.2	3.8	0.7	3.1
Turky	5.1	4.1	0.7	3.4
Argentina	4.9	3.7	0.6	3
South Africa	4.8	3.7	0.3	3.3
Saudi Arabia	4.8	4.1	1.4	2.7
Mexico	4.7	3.7	0.5	3.2
Russia	4.3	2.5	-0.6	3.2
Poland	3.4	2.1	-0.5	2.7
G7 average	2	2.2	0.3	1.9

تولید ناخالص داخلی ۳۰ کشور برتر جهان در سال ۲۰۰۸

(بر حسب شاخص برابری قدرت خرید)

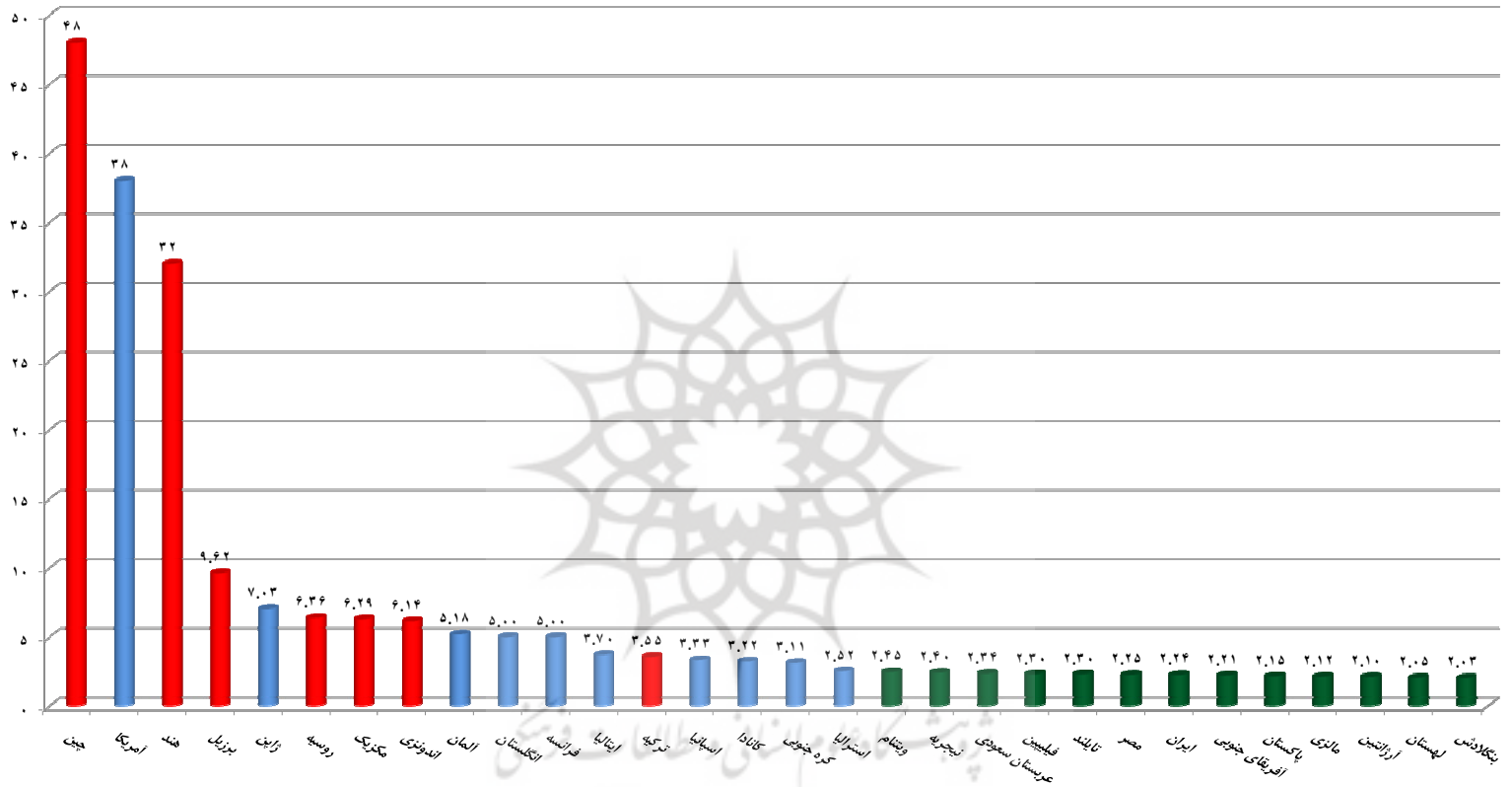
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

WB , WDI , 2009 : ماخذ

تولید ناخالص داخلی ۳۰ کشور برتر جهان در سال ۲۰۵۰

(بر حسب شاخص نرخ ارز)

ارقام به تریلیون دلار

کشورهای G10 با رنگ آبی، کشورهای E7 با رنگ قرمز و ۱۳ اقتصاد در حال توسعه با رنگ سبز نشان داده شده اند.

سهم سرمایه گذاری از کل تولید ناخالص داخلی

در کشورهای مورد بررسی تا سال ۲۰۵۰

Investment as % GDP	2007-2010	from 2025
China	45%	25%
Iran	36%	25%
Korea	32%	25%
Japan	30%	25%
Vietnam	29%	25%
Thailand	29%	25%
Indonesia	28%	22%
Spain	25%	20%
Canada	25%	20%
Russia	25%	20%
France	24%	20%
Australia	24%	20%
Malaysia	23%	23%
Germany	22%	20%
Italy	22%	20%
India	22%	20%
Mexico	20%	20%
Turkey	20%	20%
Brazil	19%	19%
Poland	18%	18%
UK	17%	17%
Pakistan	14%	15%
Argentina	14%	15%
Bangladesh	13%	15%
Egypt	12%	15%
Saudi Arabia	11%	15%
Philippines	10%	15%
South Africa	9%	15%
Nigeria	5%	15%

ترسیم آینده مطلوب ایران در افق ۲۰۵۰

- بر اساس مطالعات انجام شده توسط موسسه **PWC** در صورت ادامه روند موجود رشد اقتصادی و پیش‌بینی تحولات آتی اقتصاد جهان و کشورهای موردنظر، آینده محتمل برای ایران در افق ۲۰۵۰ قرارگیری در رتبه چهارم منطقه پس از ترکیه، عربستان و مصر می‌باشد. در این سناریو متوسط نرخ رشد اقتصادی ایران طی سالهای ۲۰۰۷-۲۰۵۰ به طور متوسط سالانه ۵/۲ درصد پیش‌بینی شده است.
- آینده مطلوب ایران باتوجه به اهداف سند چشم انداز ملی در افق ۱۴۰۴ (۲۰۲۵ میلادی) مبدل شدن به قدرت اول منطقه است. با توجه به اینکه آینده مطلوب ایران در افق ۲۰۵۰ نیز حفظ جایگاه اول اقتصادی در منطقه و پیوستن به جمع اقتصادهای نوظهور **E7** (به عبارت بهتر **E8**) خواهد بود، میزان تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۵۰ می‌بایست بیشتر از ۳/۶ تریلیون دلار (**GDP** ترکیه در سال ۲۰۵۰) باشد.
- برای تحقق هدف چشم انداز علاوه بر بررسی های **PWC** لازم است اراده نظام جمهوری اسلامی برای تحقق هدف چشم‌انداز پیش‌بینی‌های جهانی را تحت تاثیر قرار دهد و ایران بتواند در جایگاه اول اقتصادی منطقه قرار گیرد.
- از آنجاکه تدوین اهداف و راهبردهای توسعه پایدار کشور در جهت تحقق چشم انداز و دستیابی به آینده مطلوب، مستلزم تحلیل (**SWOT**) و بررسی نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدات می‌باشد. در ادامه نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات مورد توجه قرار گرفته است.

تحلیل محیط داخلی - نقاط قوت

- دارا بودن ذخایر عظیم گاز طبیعی و نفت خام (۱۶ درصد ذخایر گازی و ۱۱ درصد ذخایر نفتی جهان)
- توانایی بالا در صادرات گاز طبیعی
- برخورداری از کیلومترها مرز آبی و ارتباط با آب‌های بین‌المللی و قابلیت ایجاد اسکله‌ها و بنادر صادراتی
- موقعیت جغرافیایی برجسته در منطقه دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان
- وجود منابع انسانی برجسته شامل دانش‌آموختگان دانشگاهی و نخبگان و ظرفیت‌های عظیم دانشگاهی
- موقعیت جغرافیایی و دسترسی به آب‌های آزاد و واقع شدن در منطقه انرژی خیز خاورمیانه
- ورود به حوزه‌های فناوری برتر نظیر فناوری اطلاعات (**IT**)، بیوتکنولوژی (**BT**) و نانو تکنولوژی (**NT**) و انرژی هسته‌ای
- وجود زیرساخت‌های شبکه حمل و نقلی و ظرفیتهای تأمین انرژی از جمله برق، گاز و شبکه‌های انتقال

تحلیل محیط داخلی - نقاط ضعف

- محدودیت منابع سرمایه‌گذاری
- بالاتر بودن نرخ تورم و بیکاری در کشور در مقایسه با کشورهای تازه صنعتی شده و رقبای منطقه‌ای
- نظام پولی و مالی توسعه نیافته و غیر مرتبط با سیستم‌های بین‌المللی
- بخش خصوصی توسعه یافته و روند کند و نامناسب خصوصی‌سازی
- دولت حجیم و تصدی‌گری گسترده دولت
- عدم وجود زیرساخت‌های حقوقی و قوانین و مقررات لازم برای تقویت حضور بخش خصوصی در اقتصاد
- اتکای کامل به نفت جهت کسب درآمدهای ارزی و وابستگی کلیه برنامه‌های کشور به این درآمد
- فناوری‌های کهنه و غیر کارای تولید و عرضه کالاها و خدمات
- فرار سرمایه‌های انسانی تحصیل کرده و ماهر
- وجود موانع رقابتی شدن اقتصاد از جمله حجم بالای یارانه‌ها و قوانین دست و پاگیر تجاری و گمرکی
- شدت انرژی بالای کشور
- بی‌توجهی به دانش و مهارت مدیریت به‌عنوان یکی از الزامات توسعه
- ساختارهای نامناسب سازمانی و عدم رعایت اصل شایسته‌سالاری
- فقدان نگاه بلندمدت و فراجناحی در سیاست‌گذاری‌های کلان کشور
- دخالت‌های سیاسی در ساختارهای اقتصادی و غلبه اولویت‌های سیاسی بر واقعیت‌های اقتصادی
- عدم وجود رویه باثبات در تصمیم‌گیری‌های سیاسی و اقتصادی
- وجود موانع قانونی و عدم شفافیت قوانین تجاری موجود در جهت جذب سرمایه‌گذاران خارجی بویژه در صنعت نفت و گاز

تحلیل محیط خارجی - فرصتها

- نیاز رو به گسترش بازارهای جهانی به نفت خام
- نیاز رو به گسترش بازارهای جهانی به گاز طبیعی و ظرفیت بالقوه ایران در زمینه صادرات گاز طبیعی
- پیدایش قطب‌های جدید قدرت اقتصادی در جهان، شامل چهار کشور برزیل، روسیه، هند و چین (BRICs)
- اجرای طرح تحول اقتصادی و هدفمند کردن یارانه‌ها
- وجود شرایط اقلیمی متنوع
- مشابهت‌های فرهنگی و مذهبی با کشورهای غنی و حاصل خیز منطقه
- وجود بازارهای مصرفی بالقوه در کشورهای همسایه و نیاز مبرم آنها به ارائه خدمات و محصولات
- وجود سند چشم انداز ۲۰ ساله نظام به عنوان استراتژی بلندمدت توسعه اقتصادی کشور
- امکان ورود ایران به همراه کشورهای مکزیک، اندونزی و ترکیه به جمع کشورهای صنعتی (E7)

تحلیل محیط خارجی - تهدیدات

- اعمال تحریم و فشارهای بین المللی توسط قدرت های غربی
- عدم حضور گسترده سرمایه‌گذاران خارجی در بازار ایران به دلیل فشارهای سیاسی بین‌المللی
- فضای سیاسی نامناسب بین‌المللی
- وابستگی بالای اقتصاد به درآمدهای نفتی و تأثیر پذیری شدید اقتصاد از تغییرات قیمتی آن
- فرار سرمایه‌های انسانی و بعضاً فرار سرمایه‌های فیزیکی
- وابستگی زیاد تولید محصولات استراتژیک کشاورزی به کشت دیم
- عدم دسترسی به فناوریهای برتر و فاصله قابل توجه با کشورهای پیشرو در این زمینه
- دیپلماسی ضعیف خارجی بویژه در سطح کشورهای منطقه
- نامناسب بودن فضای کسب و کار در کشور
- عدم توجه و پایبندی به سند چشم انداز ۲۰ ساله نظام به عنوان سند توسعه اقتصادی کشور

تغییر رویکردها در سطح کلان جهت تحقق آینده مطلوب

- از دولت نفتی به اقتصاد مبتنی بر صنعت نفت و گاز دانش پایه
- از تخصیص ناکارآمد درآمدهای نفتی به تخصیص کارآمد و جهت دار
- از اتکا به بازارهای سنتی صادراتی به تنوع بازارها در سطح جهانی
- از تقابل منطقه‌ای به همکاری منطقه‌ای
- از درون گرایی اقتصادی به برون گرایی اقتصادی
- از اقتصاد منابع پایه به اقتصاد دانش پایه
- از ساختارهای ناکارآمد سازمانی به ساختارهای کارآمد سازمانی
- از فروش منابع خام به فروش محصولات با ارزش افزوده بالا
- از الگوی مصرف بی رویه انرژی به مصرف بهینه انرژی
- تبدیل ایران به مرکز منطقه‌ای فناوری و خدمات نفت و گاز
- ایجاد صنعت بر پایه فناوری نوین شامل فناوری اطلاعات (IT)، بیوتکنولوژی (BT) و نانو تکنولوژی (NT)

ایران در ۲۰۲۵

گام اول؛ در افق چشم انداز ۱۴۰۴ (۲۰۲۵ میلادی)

- کاهش شدت انرژی کشور به کمتر از ۰/۳ (معادل تن نفت خام به ازای هزار دلار تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۲۰۰۰) - پایین ترین حد در میان کشورهای منطقه
- دستیابی به جایگاه اول منطقه در تولید گاز طبیعی با اولویت استفاده از مخازن مشترک
- نیل به جایگاه اول فناوری نفت و گاز در منطقه
- دستیابی به جایگاه اول منطقه به لحاظ ظرفیت پالایشی نفت و گاز
- دستیابی به جایگاه اول منطقه از لحاظ ارزش تولید مواد و کالاهای پتروشیمیایی
- جایگاه اول ظرفیت ناوگان حمل و نقل و ترانزیت نفت و مواد هیدروکربوری
- توسعه بخش صنعت بویژه صنایع با تکنولوژی برتر
- توسعه بخش خدمات به منظور اشتغال زایی و رسیدن به اهداف رشد اقتصادی
- تأمین امنیت غذایی کشور و خودکفایی در تولید محصولات استراتژیک کشاورزی

ایران در ۲۰۵۰

گام دوم؛ در افق چشم انداز ۱۴۲۹ (۲۰۵۰ میلادی)

- کاهش شدت انرژی و رسیدن به متوسط شدت انرژی اقتصادهای E7
- تأمین سهم عمده ای از انرژی موردنیاز کشور از طریق انرژی های تجدید پذیر و هسته ای
- حفظ جایگاه ممتاز جهان در تولید و صادرات گاز و ایفای نقش موثر در بازار جهانی انرژی و اقتصاد بین الملل
- دستیابی به جایگاه اول منطقه به لحاظ تولید بیشترین ارزش افزوده از صنایع پایین دست نفت و گاز و فناوری های پیشرفته بخش بالادستی، میان دستی و پایین دستی گاز

- تبدیل ایران به قطب خدمات دانش پایه در منطقه غرب و جنوب غرب آسیا و بسترسازی جهت ورود به جمع کشورهای فراصنعتی
- تبدیل ایران به قطب صنعتی غرب و جنوب غرب آسیا با توسعه صنایع با فناوری بالا (شامل فناوری اطلاعات (IT)، بیوتکنولوژی (BT) و نانو تکنولوژی (NT) و ...) بر اساس استانداردهای کشورهای BRIC
- دستیابی به رتبه اول منطقه به لحاظ تولید محصولات کشاورزی با بکارگیری تکنولوژی های برتر و تامین نیاز کشور در زمینه محصولات استراتژیک

